

Biblický pohľad na manželstvo

I. Náčrt

Krátka osnova

1. Pôvod a zmysel manželstva – 1 Moj 1,27-28; 2,18-24; Ef 5,21-33
2. Rodinný život – Mal 4,6; Prísł 22,6; Ef 6,1-4
3. Manželská vernosť – Luk 16,18; Rim 7,2,3; Mat 19,3-9

Manželstvo a rodina sú kolískou a jadrom ľudstva. Ľudská spoločnosť je taká, aké sú rodiny. Manželstvo a rodina majú kľúčové a jedinečné postavenie. Nedajú sa nahradiť žiadnou inou inštitúciou.

1. Pôvod a zmysel manželstva – 1 Moj 1,27-28; 2,18-24; Ef 5,21-33

Pôvodcom manželstva je Boh. Manželstvo pochádza z raja (podobne ako sobota). Boh stvoril človeka ako muža a ženu, to znamená ako sexuálne bytosti. Táto sexualita človeka je Božím darom. Aj o nej platí, čo Boh povedal na záver stvorenia, že „všetko, čo učinil.. bolo veľmi dobré“. (1 Moj 1,31) Obaja, muž a žena, sú stvorení na Boží obraz. (1 Moj 1,27)

Boh požehnal prvý manželský pár. Božie požehnanie je konkrétne a týka sa tiež plodenia detí. Rozmnožovanie je súčasťou Božieho stvoriteľského poriadku. (1 Moj 1,28)

Manželka je darom od Hospodina. (Prísł 18,22) Nie je mužovým majetkom, ani jeho korisťou. Keď Boh privedol k Adamovi Evu, Adam bol taký šťastný, že svoju radosť vyjadril v poézii. (1 Moj 2,23) Preto môžeme povedať, že poézia vznikla vďaka žene. Keď Adam uvidel Evu, prvýkrát vyjadril svoje pocity a dojmy formou básne. Správna manželka je a má byť pre muža zdrojom inšpirácie.

Manželia sú partneri. Eva bola stvorená z Adamovho rebra – boku. „Nie z hlavy, aby mužovi vládla, nie z päty, aby po nej muž šliapal, ale z boku, aby si boli vzájomnou pomocou.“ (Augustín)

Žena je daná mužovi ako „pomoc“. To je prednosť a výsada, nie niečo podradné alebo ponížujúce. O Bohu Otcovi, Ježišovi Kristovi a Duchu Svätom v Písme čítame, že sú našou pomocou alebo pomocníkmi. (napr. Ž 121,1,2; 1 Ján 2,1; Ján 15,26; 14,26; 16,7) Boh dáva mužovi pomoc, ktorá mu bude „rovená“. (1 Moj 2,18) Adam vidí v Eve seberovnú bytosť.

Keby sme to chceli homileticky vyjadriť, povedali by sme, že ak chce mať Adam pomoc, musí dávať. To je zásada, ktorá platí v manželstve. Pravá láska je založená na obeti. Podmienkou prijímania je dávanie.

Muž a žena sa v manželstve stávajú „jedným telom“. (1 Moj 2,24) Každý z nich je samostatná bytosť, ale ako manželia spolu vytvárajú novú jednotu ($1 + 1 = 1$), nové stvorenie. Táto nerozlučná jednota je podstatou manželstva. Hneď v raji Boh predstavil jasný princíp nerozlučiteľnosti manželstva. Boží výrok „budú jedným telom“ Ježiš Kristus vysvetlil slovami: „Čo teda Boh spojil, človek nech nerozlučuje!“ (Mat 19,6) Manželstvo je teda súčasťou Božieho stvoriteľského poriadku.

V Novej zmluve je vzťah medzi manželom a manželkou prirovnaný ku vzťahu Krista ku cirkvi, ktorý predstavuje ideál. (Ef 5,21-33)

Medzi manželmi má vládnuť vzájomná láska. Jeden druhému sa musia podria-diť. U mužov však dáva apoštol Pavel dôraz na lásku: „Muži, milujte svoje ženy tak, ako aj Kristus miloval cirkev...“ Kristova láska je mierou a vzorom pre každého manžela: „... a vydal za ňu seba samého.“ Denne potrebujeme prosiť o túto lásku, byť ňou naplnení, rozdávať ju a pestovať správny vzťah lásky.

Manželkám apoštol Pavel pripomína ich podriadenosť, t.j. úctu voči manželovi: „Ako je cirkev poddaná Kristovi, tak vo všetkom aj ženy mužom.... A žena nech prejavuje mužovi úctu.“

Podriadenosť ženy je v Písme prirovnaná k podriadenosti cirkvi Pánovi Ježišovi. Pravé podriadenie môže existovať len tam, kde vládne láska. Veriaci muž je v tomto Pavlovom prirovnaní v úlohe Krista, žena v úlohe cirkvi. Harmónia a súlad môžu v manželstve existovať len vtedy, keď každý z partnerov verne plní svoju úlohu.

Muž a žena sú si pred Bohom rovní, pretože obaja sú Božimi deťmi. (Gal 3,26-28) V tomto zmysle „nie je muž a žena, lebo všetci ste jedno v Kristu Ježišovi“. To, že muž a žena sú v manželstve rovnocennými partnermi neznamená, že

majú obidvaja rovnakú úlohu a rovnakú funkciu. Muž má inú úlohu ako žena a žena má inú úlohu ako muž. Každý z nich má svoje nenahraditeľné poslanie. Navzájom sa majú dopĺňať a vytvárať nerozlučnú jednotu. Do celoživotného zväzku vstupujú ako rovnocenní partneri. V ňom majú uplatniť svoje prednosti a plniť svoje povinnosti.

Zmyslom manželstva nie je plodiť deti. Je to len jedna z jeho možných náplní, aj keď veľmi dôležitá. Manželia majú pestovať úprimný vzájomný vzťah a neustále ho prehľbovať. Súčasťou tohto vzťahu je aj ich intímny život (1 Kor 7,2-6), ktorý môže byť krásny len tam, kde vládne skutočná láska.

2. Rodinný život – Mal 4,6; Prísł 22,6; Ef 6,1-4

Deti patria do rodín, kde sa manželia majú radi, prehľbujú svoj vzájomný vzťah a uvedomujú si svoju zodpovednosť. Deti sú darom od Hospodina. (Ž 127,3-5; 128,3.4)

Za výchovu detí nesú zodpovednosť rodičia. Majú ich viesť k tomu, aby sa naučili milovať a poslúchať Boha. Naučia sa to tak, že budú milovať a poslúchať svojich rodičov. Úcta k rodičom prináša do života šťastie. (Ef 6,1-3) Rodičia majú viesť svoje deti k užitočnému, nesebeckému životu, k životu pre blaho druhých, aj spoločnosti. Výchova má byť láskavá, ale dôsledná. Láska a disciplína musia ísť vždy ruka v ruke. (Ef 6,4)

Vzťah rodičov k deťom sa odrazí na vzťahu detí k rodičom. V Písme sú rodičia vyzývaní, aby svoje srdce obrátili ku svojim deťom, to znamená, aby im prejavovali skutočnú lásku a venovali im svoj čas a záujem, aby boli deti pozitívne ovplyvnené. (Mal 3,24; 4,6 – Roh.); Prísł 17,6; 5 Moj 6,4-9; Kaz 11,1.6) Identita dieťaťa sa vytvára v praxi rodinných návykov a činností, nie na základe slov. Slová poučujú, ale príklady priťahujú. Vysvetľovať, poučovať, hodnotiť, napomínať a povzbudzovať je vo výchove detí veľmi dôležité a nesmieme to zanedbať. No kľúčovú rolu zohráva osobný príklad, životná orientácia a nasmerovanie rodičov. To, čo deti vidia doma, má na nich väčší vplyv než to, čo sa im hovorí, že by mali robiť.

3. Manželská vernosť – Luk 16,18; Rim 7,2.3; Mat 19,3-9

Vzťah medzi manželmi je jedinečný a má byť trvalý. Manželstvo je principiálne nerozlučiteľné až do smrti jedného z partnerov. (Rim 7,2.3; Luk 16,18) Nevera, násilie, sebecko, chorobná žiarlivosť a rôzne zvrátené sexuálne vzťahy môžu vzájomný vzťah manželov hlboko narušiť. Preto sa v Biblii jednoznačne hovorí o partnerskej vernosti. (2 Moj 20,14) Pravá láska je zodpovedná, trepezlivá, súcitná, nezávidí, nie je sebecká, nepočíta krivdy, ale sa raduje z pravdy a prikrýva hriech, pokiaľ v ňom partner nezotráva. (charakteristiku pravej lásky pozri v 1 Kor 13,4-7; Prísł 10,12; 1 Pet 4,8) Pravá láska robí rozdiel medzi hriechom a hriešnikom – človeka miluje, ale zlo nenávidí.

Boh nenávidí rozvod. (Mal 2,16) Narušený vzťah k Bohu prináša nezhody vo vzťahu s najbližším človekom. Boh nenávidí porušenie manželskej zmluvy, pretože je jej svedkom.

Život prináša mnohé zložité situácie. Hriech narušuje medziľudské vzťahy. Čo robiť, keď dôjde k nevere manželskému sľubu lásky a vernosti? Keď v manželstve nastane hlboká a neprekonateľná kríza, je možné rozviesť sa a uzavrieť nový sobáš?

Farizeji raz prišli za Pánom Ježišom so zvláštnou otázkou: „Dovolené je mužovi prepustiť svoju manželku pre akúkoľvek príčinu?“ (Mat 19,3-9) Ježišova odpoveď zdôrazňuje predovšetkým princíp nerozlučiteľnosti manželstva. Svojich poslucháčov orientuje na rajskej ideál.

Farizeji namietali (s odvolaním sa na 5 Moj 24,1-4): „Prečo teda Mojžiš nariadil dať prepúšťací list a prepustiť ju?“ Pán Ježiš odpovedal: „Mojžiš vám dovolil prepustiť manželku pre tvrdosť vášho srdca, ale od počiatku to nebolo tak.“ Kristus sa jasne odvolal na ideál v raji. V záhrade Eden Boh ustanovil manželstvo ako celoživotný zväzok. Mojžiš dovolil rozvod preto, že ľudské srdce je tvrdé a búri sa proti Bohu.

Ďalším výrokom Pán Ježiš odpovedá na základnú otázku položenú farizejmi. Spomína jediný možný dôvod rozvodu – smilstvo. Hovorí: „Hovorím vám, že kto prepustí manželku, ak len nie pre smilstvo, a vezme si inú, cudzoloží.“ Výrok Pána Ježiša teda hovorí nielen o možnosti rozvodu, ale tiež o opätovnom sobáši „nevinnej“, t.j. „necudzoložiackej“ strany. V prípade smilstva Ježiš pripúšťa rozvod bez toho, aby nevinná strana musela niesť hanlivú pečať nevery. Kristus pozná zložitosť a problematiku hriechu a ním spôsobenú trhlinu v medziľudských vzťahoch. Aj keď nový sobáš nie je ideálny, je legálny.

II. Výkladové poznámky

1. Apoštol Pavol vyzýva Kristových nasledovníkov: „Neťahajte cudzie jarmo s neveriacimi!“ (2 Kor 6,14.15) Z kontextu je zrejmé, že je to výzva ku kresťanom, aby nevstupovali do manželského zväzku s neveriacimi. Prináša to so sebou veľké problémy.
2. Svadba má svoje miesto. Je to vonkajšie spoločensko-právne vyjadrenie vzťahu lásky medzi mužom a ženou. Sobáš je prejavom zodpovednosti v partnerských vzťahoch, ktoré majú mať trvalý charakter a majú vydržať až do smrti jedného z manželov.
3. Boh je tvorcom intímneho života. Chce, aby vzťah medzi milujúcimi sa manželmi bol krásny a hlboký, aby mohli prežívať lásku bez falošných tónov. Sexuálny život má byť vrcholným zážitkom pozitívnych vzťahov medzi manželmi. Preto nás Písmo varuje pred všetkým, čo narušuje integritu človeka, znižuje ho na úroveň vecí a bráni mu vo vytváraní zmysluplného, stále sa prehlbujúceho vzťahu. Je proti predmanželskému intímnemu styku, polygamii, flirtovaniu, životu „na kope“, neve-re, homosexualite a akýmkoľvek zvráteným vzťahom.
4. Rozvod a opätovný sobáš Kristus dovoľuje len v prípade smilstva. (Mat 19,9; porovnaj s Mat 5,32) Biblia robí rozdiel medzi smilstvom („porneia“) a cudzoložstvom („moicheia“). Bežne sa má za to, že termín „smilstvo“ označuje nelegitímny pohlavný styk medzi slobodnými ľuďmi a „cudzoložstvo“ znamená nelegitímny pohlavný styk ženatých a vydatých. Toto delenie však nie je presné.

Smilstvo je všeobecné označenie pre akýkoľvek nelegitímny pohlavný styk. Môže to byť napríklad predmanželský styk (1 Kor 7,2), krvismilstvo (1 Kor 5,1), prostitúcia (1 Kor 6,16-18), manželská nevera (1 Tes 4,3-5), homosexualita (Júda 7) atď. Termín „smilstvo“ má teda široký význam a sú v ňom zahrnuté všetky mimomanželské a neprirodzené pohlavné styky. To znamená, že v pojme smilstvo je prakticky zahrnuté aj cudzoložstvo. Preto sa niekedy používajú tieto dva pojmy ako synonymá.

Pán Ježiš dovoľuje rozvod tam, kde sa medzi manželmi vytratila láska a kde jeden z nich realizuje zvrátené vzťahy a zotrúva v nich. Môže to byť aj nevera, ktorá je prejavom hlbokej manželskej krízy a odhaľuje narušené manželské vzťahy. Pohlavná zvrátenosť je prípad, pri ktorom nie je možné trvať na udržaní manželstva. Tam, kde táto zvrátenosť existuje, je možné hovoriť o rozvode a potom o novom sobáši nevinnej strany. Inými slovami, nevera (cudzoložstvo) nemusí byť dôvodom na rozvod, ale môže sa ním stať, ak bol týmto činom vzájomný vzťah manželov narušený do tej miery, že ďalší spoločný život nie je možný.

Ešte inak by sme to vyjadrili takto: rozhovor o rozvode nesmieme nikdy začínať skúmaním, či je rozvod oprávnený, ale hľadaním ciest, ako manželstvo zachrániť. Pre záchranu manželstva je potrebné urobiť všetko, čo sa dá. To je prvoradá úloha. Aj v tejto zložitej oblasti Ježiš vyzýva k odpusteniu, náprave a novému životu. Rozvod je vždy bolestnou záležitosťou, preto je nutné tento krok zvážiť v modlitbách.

5. Kresťan pestuje úctu k životu, aj k ešte nenarodenému. Boh je darcom života. Stvoril nás so schopnosťou rozmnožovať sa. Je na nás, aby sme tento úžasný dar používali zodpovedne a k požehnaniu. V princípe môžeme povedať, že Boh je proti umelému prerušeniu tehotenstva. To je možné len vo veľmi vážnych, krízových situáciách, napríklad, ak je ohrozený život matky, ak došlo k počatiu vplyvom znásilnenia, ak je plod defektný a podobne. K takému výnimočnému kroku je nutné pristupovať vždy zodpovedne.

6. Aj bezdetné manželstvá môžu byť krásne a zmysluplné. Prvoradým zmyslom manželstva nie je mať deti, ale rozvíjať vzájomný vzťah a navzájom sa oboha-covať, aby partneri mohli slúžiť druhým a byť im na požehnanie.

III. Praktické dôsledky

1. Manželstvo sa uzatvára na celý život. Preto je potrebné, rovnako ako v prípade rodičovstva, dobre sa naň pripraviť. Význam takejto prípravy sa nikdy nedá dostatočne zdôrazniť.
2. Manželia majú prehlbovať vzájomnú lásku. Láska je krehký kvet, o ktorý sa treba denne starať. V láske musíme byť vynaliezaví. Jednotvárne denné povinnosti je potrebné stále znovu spestriť maličkosťami a drobnosťami, ktoré druhého potešia. Mat' rád niekoho – to je jedna vec. Naučiť sa túto lásku mu vhodne prejavovať je druhá a veľmi náročná vec. V manželstve a rodine sa musíme učiť správne komu-nikovať. Nemáme to totiž vrozené. Nejde len o to byť spolu, ale aj jeden druhému patriť a myslieť aj citom vnímať túto nepostrádateľnú jednotu.
3. V manželstve treba brať toho druhého takého, aký je, nechciet ho zmeniť podľa svojich predstáv. Musíme ho mať radi takého, aký je. Láska nie je len záleži-tosťou citu, ale aj rozhodnutia a vôle.
4. V manželstve sa musíme učiť umeniu odpúšťať. Je nutné pestovať vzájomnú úctu a rešpekt. K tomu máme viesť aj svoje deti. Manželia sa nemajú uspokojiť s málom, ale mali by si dať vysoký cieľ. Na seba musíme byť prísni a zostať v tomto postoji dôslední, no k druhým byť zhovievaví a trpezliví.

5. Nezabúdajme tiež na správny vzťah k slobodným ľuďom, ktorí sú súčasťou širšej ľudskej rodiny. Našej pozornosti a starostlivosti by nemali uniknúť ani tí, ktorí stratili svojho životného partnera. Zvláštnu starostlivosť potrebujú rozvedení, ako aj tí, manželstvo ktorých prežíva krízu alebo sa rozvádajú.

6. Život prináša veľké problémy. Nemôžeme si myslieť, že nám sa vyhnú. Nič v tomto živote nie je ideálne. Je veľkou prednosťou, že v manželstve a rodine môžeme začať vždy znova. Každý deň môže byť dňom nových začiatkov. Morálne nároky na manželstvo a rodinu sú vysoké. S Kristom sa nám môže podariť vytvoriť krásne manželstvo a šťastnú rodinu. Ježiš dáva silu k životu a chuť začať znova. S ním môžeme prežívať harmonické vzťahy v manželstve, aj rodine.